

مرزبان ایمان و یقین

آیت الله العظمی حاج سید محمد تقی خوانساری قدس

﴿تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا﴾

«این همان بهشتی است که به هر يك از بندگان ما که پرهیزگار باشند به میراث می دهیم.»

سوره مریم، آیه ۶۳

به کوشش و نگارش محمد تقی انصاریان خوانساری

انصاریان خوانساری، محمد تقی، ۱۳۲۵ -

مرزبان ایمان و یقین، آیت الله العظمی حاج سید محمد تقی خوانساری تهیه و تنظیم محمد تقی انصاریان خوانساری

قم: انتشارات انصاریان

۷۶۰ صفحه: جدول، نمونه.

ISBN: 978-964-219-537-4

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

۱- خوانساری، محمد تقی، ۱۲۶۷-۱۳۳۱. - سرگذشت نامه

۲- مجتهدان و علما - ایران - خوانسار - سرگذشتنامه

۸ الف ۸۵۵/۳ خ

۱۳۹۵

۲۹۷/۹۹۸

شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۱۰۵۷۵

مرزبان ایمان و یقین

آیت الله العظمی حاج سید محمد تقی خوانساری رحمه الله علیه

به کوشش و نگارش: محمد تقی انصاریان خوانساری

ناشر: انتشارات انصاریان

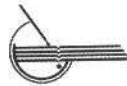
چاپ اول ۳۹۵ - ۱۴۲۰ - ۲۰۱۶

تعداد صفحات: ۷۶۰ ص.

قطع: وزیری

شابک: ۴-۵۳۷-۲۱۹-۹۶۴-۹۷۸ (ISBN)

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است



انتشارات انصاریان

قم - جمهوری اسلامی ایران

خیابان شهدا - کوچه ۲۲ - ص. پ ۱۸۷

تلفن: ۳۷۷۴۱۷۴۴ (۲۵) (۹۸) دورنما: ۳۷۷۴۲۶۴۷

پست الکترونیک: int_ansarian@yahoo.com

www.ansarian.org & www.ansarian.ir

مراکز پخش: تهران، انتشارات ایده نو، تلفن ۰۲۱-۶۶۴۱۴۴۱۵

مشهد مقدس، نمایندگی انتشارات انصاریان، تلفن ۰۵۱-۳۲۲۱۸۸۶۵

فهرست

۱۱	 مقدمه
۱۲	 چه عنایتی به خوانسار شده است
۱۹	 شرح حال مختصری از آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری
۲۲	 سال شهادت
۲۴	 تألیفات مبارک علمی
۲۵	 تصاویر بیت در خوانسار
۲۸	 تصاویر بیت در قم
۳۱	 از دیدگاه دانشوران
۳۲	 شنیده‌هایی از دیدگاه دانشوران
	 نقش آیات ثلاث در پررنگ شدن مقام و جمعیت آیت الله بروجردی در حوزه علمیه قم و دیگر
۳۲	 حوزه‌ها و مراکز دینی در ایران و جهان
۳۳	 مسافرت آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری به خوانسار (سفر اول)
۳۶	 سفر دوم
۴۰	 روزنامه «آئین اسلام»
	 موقعیت آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری نزد حوزه علمیه و اساتید بزرگوارش در نجف
۴۲	 اشرف
۴۵	 آیت الله العظمی اراکی
۴۶	 آیت الله سبحانی
۴۹	 آیت الله علامه شیخ محمدتقی جعفری
۴۹	 آیت الله شهید مطهری
۵۰	 آیت الله دکتر شهید بهشتی
۵۰	 آیت الله الهی قمی
۵۱	 آیت الله سید مهدی ابن الرضا
۵۱	 آیت الله موسوی اردبیلی

۵۲	آیت‌الله هاشمی رفسنجانی
۵۴	آیت‌الله سید عزالدین زنجانی
۵۴	خطیب توانا، دانشمند عالی مقام حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ حسین انصاریان
۵۶	آیت‌الله حاج شیخ محمود زاهدی
۵۸	حجت‌الاسلام والمسلمین رسولی
۵۹	حجت‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ مرتضی آقا تهرانی
۶۱	دانشمند محترم حکیم باشی
۶۲	حاج علی آقا انصاریان
۶۳	از دیدگاه دانشورانه به قلم دیگران
۶۳	آیت‌الله مستجلی اصفهانی
۷۲	حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید هاشم غضنفری خوانساری
۷۷	استاد دکتر مهدی حقیق خوانسانی
۸۰	دیدار با آیت‌الله العظمی سید محمدتقی امین‌المرکز
۸۳	یک مرجع عالی قدر و این بزرگ شکی و خضوع
۸۸	جناب آقای نصرت‌الله شادنوش
۹۵	امامان معصوم، یکی از شرایط تقلید از آنها را، معالفت با هوای نفسانی فرموده‌اند
۱۰۰	زعامت عظمای شیعه در آئینه ایثارها
۱۱۵	دانشمند محترم سید محمود اسدی خوانساری
۱۱۹	از دیدگاه دانشوران در کتاب‌ها
۱۱۹	کتاب «ضیاء الابصار فی ترجمة علماء خوانسار»
۱۲۵	کتاب «مناهج المعارف»
۱۲۸	کتاب «گلشن ابرار»
۱۳۶	کتاب «تنهای شکبیا»
۱۳۸	مجله «حوزه»
۱۴۲	کتاب «عالم‌ان آل محمد»
۱۴۴	کتاب «جرعه‌ای از دریا»
۱۴۹	کتاب «چشم و چراغ مرجعیت»
۱۵۵	مجله «مجموعه حکمت»
۱۷۵	کتاب «آداب الطلاب»

۱۷۸	کتاب «فقیه خراسان»
۱۸۰	کتاب «یادنامه آیت‌الله صدوقی»
۱۸۲	کتاب «آیت‌الله کاشانی و نفت»
۱۸۴	کتاب «زندگانی سیاسی و اجتماعی آیت‌الله العظمی سید محمدتقی خوانساری»
۱۹۱	کتاب «خوبتر از آفتاب فلک»
۱۹۵	کتاب «گلشن رفیعی»
۱۹۷	کتاب «گذری و نظری بر خاطرات زندگی»
۲۰۰	کتاب «آفتاب خویان»
۲۰۲	کتاب «مراجع ثلاث»
۲۰۴	کتاب «قضیه شهید انسانیت»
۲۰۶	کتاب «دیدار با امام زماره ۴۴»
	حقیقتاً باید از لحظه به لحظه زندگی پُرماجرای اعتقادی و خدامحوری آیت‌الله العظمی حاج سید
۲۱۱	محمدتقی خوانساری، اس‌ها فاکیریم و سرمشق زندگی خود و جامعه قرار دهیم.
۲۱۲	هفته نامه «حریم امام»
۲۱۴	کتاب «حائری نامه»
۲۱۵	کتاب «خاطرات آیت‌الله سید محمدتقی شیرازی خرم‌آبادی»
۲۱۷	کتاب «بزم آوردی دیگر»
۲۱۸	کتاب «زندگانی آیت‌الله چهارسوقی»
۲۲۰	کتاب «رجال قم»
۲۲۲	کتاب «تاریخ قم»
۲۲۳	کتاب «گفتارهای ارزنده»
۲۲۵	کتاب «مجموعه شمیم عرش - معرفت یافتگان»
۲۲۷	کتاب «شوق وصال»
۲۲۸	کتاب «بقایا الأطیاب فی تمة الکنی والألقاب»
۲۳۰	کتاب «عبد کریم»
۲۳۱	کتاب «زندگی و خاطرات آیت‌الله شهاب‌الدین اشراقی»
۲۳۲	کتاب «دانشنامه جهان اسلام»
۲۳۴	کتاب «حکایت عمر»
۲۳۵	کتاب «آنچه گذشت، نقشی از نیم قرن تکاپو»
۲۳۷	کتاب «صحیفه نور»

۲۳۸	کتاب «سفینه الصادقین»
۲۳۹	نماز استسقاء (باران)
۲۴۰	مقدمه
۲۴۷	استسقاء و نماز باران در قرآن و سیره معصومان علیهم السلام
۲۷۴	آیت الله العظمی، فقیه بزرگوار، شیخ خضر بن شلال
۲۷۷	بعضی از کسانی که در نماز باران شرکت داشتند
۲۷۸	آیت الله حاج شیخ حسین نوری همدانی
۲۸۰	آیت الله حاج سید رضا بهاء الدینی
۲۸۰	علامه حاج شیخ محمدتقی جعفری
۲۸۲	آیت الله حاج سید عزالدین زنجانی
۲۸۳	آیت الله حاج شیخ رضا صادی
۲۸۴	آیت الله حاج سید ابوالحسن مولانا
۲۸۵	آیت الله حاج شیخ محمد زاهدی
۲۸۶	آیت الله سید ابراهیم خسروشاهی
۲۸۶	آیت الله حاج شیخ ابراهیم رمضانی
۲۸۸	آیت الله شیخ محمد کاشفی دارانی تبریزی
۲۸۹	آیت الله حاج سید ابوالفضل میر محمدی
۲۹۰	آیت الله حاج سید محمد علی روحانی
۲۹۱	آیت الله شیخ علی غیاثی آملی مازندرانی
۲۹۱	آیت الله حاج سید علیرضا مدرسی یزدی
۲۹۱	آیت الله شیخ محمد علی امینیان
۲۹۴	حجت الاسلام والمسلمین سید عبدالله فاطمی نیا
۲۹۴	آیت الله حاج شیخ محمد علی فیض گیلانی
۲۹۵	آیت الله حاج شیخ مهدی فیض قمی
۲۹۸	حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ رضا ناطق اصفهانی
۲۹۹	حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ عباس مصباح زاده
۳۰۰	حجت الاسلام والمسلمین حاج میرزا علی واعظ خیابانی
۳۰۰	حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمد شریف رازی
۳۰۱	حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ فضل الله شفیعی

۳۰۲	حجت الاسلام والمسلمین شهید حاج شیخ فضل الله محلاتی.....
۳۰۳	حجت الاسلام والمسلمین شیخ محمد سمایی.....
۳۰۳	حجت الاسلام استاد عطائی اصفهانی.....
۳۰۹	حجت الاسلام والمسلمین شیخ محسن قرائی.....
۳۰۹	عالم فرزانه حاج آقا سید مهدی صفی.....
۳۱۰	عالم فرزانه حاج سید حسن صفی.....
۳۱۲	آقای حاج ابوالقاسم عابدینی.....
۳۱۵	بعضی از کتبی که در مورد نماز باران، مطلبی نوشته‌اند.....
۳۱۶	کتاب «لشین برار».....
۳۲۴	کتاب «بیافتگان: آنان چگونه فرزانه شدند؟».....
۳۳۱	کتاب «مراثی».....
۳۳۶	بخشی از کتاب «مساب علم و تقوی مرحوم خوانساری».....
۳۳۸	کتاب «ستاره‌ای از تباران علم و تقوی».....
۳۳۹	کتاب «یک قرن زندگی پر ماجرا».....
۳۴۱	نماز باران در فردوس.....
۳۴۲	نماز استسقاء و بارش باران در نجف اباد - خاتمه ایت الله منتظری.....
۳۴۴	نزول باران به دعای حاج شیخ محمد جواد جفی ابرقونی.....
۳۴۶	کتاب «تاریخ قم».....
۳۴۸	کتاب «جامع النورین».....
۳۴۹	کتاب «جلوه‌های معرفت».....
۳۵۱	کتاب «تندیس پارسایی».....
۳۵۲	نماز استسقاء در جبل عامل لبنان.....
۳۵۳	شاگردان آیت الله العظمی حاج سید محمد تقی خوانساری.....
۴۲۳	مجازان از آیت الله حاج سید محمد تقی خوانساری.....
۴۲۷	اسناد.....
۵۰۵	مخبر روزنامه «آئین اسلام» پیرامون آیت الله العظمی خوانساری.....
۵۱۵	تصاویر.....

رحلت آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری	۵۳۱
بستری شدن آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری در بیمارستان	۵۳۲
مسافرت همدان و زنگ خطر	۵۳۳
روزنامه «باختر امروز»	۵۴۴
روزنامه «استوار»	۵۴۶
اشعار سروده شده در رثای آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری	۵۴۸
تقریرات	۵۶۱
تقریرات درس آیت الله العظمی خوانساری به دست آیت الله غضنفری	۵۶۲
تقریرات درس آیت الله العظمی خوانساری به دست آیت الله العظمی اراکی	۶۱۸
تقریرات درس آیت الله العظمی خوانساری به خط حاج شیخ بناروانی ارزنجانی	۶۳۶
تقریرات درس آیت الله العظمی خوانساری به دست آیت الله هاشمی نجفی	۶۶۵
آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری و خاندانش	۶۸۵
فرزندان:	۶۸۶
دامادها:	۶۸۸
«العلماء ورثة الانبياء»	۷۰۳
انما یخشی الله من عباده العلماء	۷۱۳
فهرست منابع و مدارک کتاب	۷۲۳
فهرست اعلام	۷۲۵

چه عنایتی به خوانسار شده است

خوانسار شهری با آب و هوای ملایم و مطبوع که زبان و گویش مخصوصی دارد، با کلمات بیگانه کمتر آمیخته شده و اصالت کهن خود را در بردارد. در ایام سال به شهر چهار رنگ معروف است. بهارش سبز، تابستانش قرمز، پاییزش زرد و زمستانش سفید.

قله‌های مرتفع تا پنج هزار متر شهر را احاطه کرده و جوی‌های پر از آب، از سرچشمه و بالای شهر سرازیر می‌شود و در وسط و اطراف شهر، باغ‌ها و دشت‌ها و حیوانات را سیراب کرده و آخر به رودخانه سرازیر می‌شود. دین، فرهنگ، ادب، هنر، خط و صوت چنان با مردم آن سامان عجین شده که شهر کوچک را به یک استان بلکه بالاتر تبدیل نموده است. وقتی در یک جمع علمی در داخل و خارج، کلمه خوانسار برده می‌شود تعجب همه را بر می‌انگیزد و می‌گویند چگونه است که یک شهر کوچک کلمه را داده و دست نیافتنی، این همه آوازه دنیا شده، چگونه است شهری که کمتر دست بیگانگان به آن رسیده و دولتمردان نیز کمتر بدان توجه داشتند، با این همه، وقتی به دین و ایمان مردمش مراجعه می‌کنی، از همه بالاتر است. وقتی به روحانیتش به معنی وسیع کلمه می‌نگری و شایان توجه، وقتی به روح علمی‌اش می‌رسی و مقایسه می‌نمایی، مقامی اعلی و والا را داراست. وقتی کتاب‌های ادبیم را جدید را می‌بینی بخصوص کتاب‌های مرجع، خوانسار در رتبه‌ای کم‌نظیر و یا بی‌نظیر است و در صدر قرار دارد.

یکی از آقایان و علمای بزرگ خوانسار نقل می‌کردند که خدمت مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رفته بودیم؛ وقتی صحبت از خوانسار شد مطالبی بسیار ارزنده فرمودند:

از جمله اینکه معمولاً حوزه‌های علمیه در بلادی تأسیس و تشکیل می‌شود که مشاهد مشرفه در آنجا قرار دارد مثل نجف اشرف، مشهد مقدس، کربلای معلی، قم و دیگر مکان‌ها. شریف، اما جاهای دیگر، استثنایی است که حوزه علمیه و آن هم عالمان و دانشمندان و مراجع بزرگ داشته

باشد و انسان متحیر می‌شود که چه عنایتی به آنها شده. مثلاً حله در عراق، حلب در سوریه و اصفهان و خوانسار در ایران این امتیاز را داراست و باید قدردانی کرد و فعالیت‌هایی صورت پذیرد که این راه ادامه پیدا کند انشاءالله.

به مناسبت این ویژگی‌ها، ما زندگانی یک عالم مجاهد، فقیه مبارز و عارف دل‌سوخته‌ای همچون آیت‌الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری را در این کتاب مورد بررسی قرار می‌دهیم که درسی است از خودگذشتگی، از آبرو، از نترسیدن در مقابل دشمنان اسلام، چگونه سخن گفتن با حاکمان زمان و از همه مهم‌تر درس ادب و خلوص که چگونه با مجاهدان و عالمان هم‌دوره خودش از موضع تواضع، فروتنی و گذشت عمل می‌کرد و باز از این که بگذریم، درس زاهدانه و ساده زندگی کردن را به ما می‌آموزد و مرجعی که، با وجود در دسترس داشتن آن همه سهم امام و غیره، زندگانی بسیار ساده‌ای داشت که شرحش را آقازادگان محترسن نقل کرده‌اند. آیا می‌توان فکر کرد که یک مرجع عالی‌قدر همانند آیت‌الله خوانساری با همه بزرگ منشی و عظمت و خضوع آن قدر در تربیت افراد و در آموزش مسائل دینی به مردم کوشا بودند. نمی‌دانیم چه نفس‌هایی، چه لقمه‌های پاک و حلالی و چه کلاس‌های درسی که آنها را اینگونه تربیت کرده بود که مردم اینچنین به آنها می‌گرویدند.

حوزویان، دانشگاهیان، بازاریان و فرهیختگان مسنّ یادشان هست که بعد از رحلت آیت‌الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، سه نفر از زعمای شیعه در حوزه علمیه قم معرفی شدند که به آنان آیات ثلاث می‌گفتند که هنوز هم در جامعه به این نام و سمت مشهورند، حتی کتاب‌هایی به این نام (آیات ثلاث) (مراجع ثلاث) نوشته و منتشر شده است. هرکس وقایع آن روزها را می‌گوید و نقل می‌کند و یا در مقاله‌ای و کتابی می‌نویسد جمله آیات ثلاث را در مورد همین اعظام بکار می‌برد. منظور از آیات ثلاث، آیات عظام سید محمدتقی خوانساری، سید محمد حجت کوه‌کمری و سید صدرالدین صدر است.

بعد از کتاب «مرجع متقین» که راجع به مرحوم آیت الله العظمی حاج سید احمد خوانساری نوشته شد و خیلی مورد استقبال عموم مردم قرار گرفت و تقدیر و تشکرات فراوانی که از ناحیه اکثر افراد بویژه علم دوستان و عالمان به دست ما رسید و جا دارد همین جا از آنها تشکر و قدردانی نماییم، داستان‌هایی در دفتر ما از آیت الله العظمی سید محمدتقی خوانساری به میان آمد و دوستان از من می‌پرسیدند که آیا شما هم داستان‌هایی دارید؟ و من این چند داستان را نقل کردم:

سه یا چهار سال از عمرم نگذشته بود که مادرم دستم را می‌گرفت در حالی که دائماً ذکر می‌گفت و مرا به مسجد می‌برد. روزی از ایشان سؤال کردم چرا تند و با عجله به مسجد دیگری می‌روید و به مسجدی که نزدیک منزل خودمان است، نمی‌روید. گفتند: این روزها آیت الله العظمی آقای حاج سید محمدتقی خوانساری به خوانسار تشریف آورده‌اند و در مسجد جامع خوانسار و یا مسجد آقا اسدالله خوانسار، نماز جماعت اقامه می‌کنند. اکثر ائمه جماعات، نماز جماعت‌های مسجد خودشان را در مساجد تاهل و تعلیل نموده و به نماز آقا می‌روند.

والده ادامه دادند این کار ائمه جماعات هم به جهت احترام شعائر اسلامی و هم بخاطر رسیدن به ثواب مضاعف است زیرا از آیت الله حاج میرزا محمد تقی غضنفری خوانساری شنیدم (وقتی که بی‌بی یعنی مادر پدرم گفته بود که چرا در محل و مسجد خودمان نماز اقامه نمی‌کنید، فرموده بود این نماز چندین برابر آن نماز ثواب دارد) که شرکت در این نماز ثوابی بسیار دارد. و نقل می‌کردند که هنگام نماز جناب آقای غضنفری، خود متصدی برگزای نماز بودند، مردم را تشویق می‌کردند و صفوف را مرتب می‌فرمودند.

یکی از آقایان نقل می‌کرد، مسجد آقا اسدالله در خوانسار، مجلس سوگواری بود و حجت الاسلام والمسلمین آقای سید محمدعلی صدرانی اشکوری که از اهالی شمال ایران بود و خوانسار برای مجالس می‌آمد، به منبر می‌رفت. یکی از مجالس که آقای اشکوری منبر بود، همزمان با مسافرت آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری مواجه شد که ایشان در

مسجد آقا اسدالله در آن مجلس شرکت کردند. هنگام ورود آقا، مردم از جا برخاستند و گویا کسی با صدای بلند گفته بود برای سلامتی ایشان صلواتی بفرستید. مرحوم آقای خوانساری ناراحت شده بود و گفته بود صلوات مخصوص حضرت ولیعصر علیه السلام می باشد و برای فرج و سلامتی آن بزرگوار صلوات بفرستید. به هر حال آقای اشکوری به سخنانش ادامه داد و این اشعار سعدی را در رثای آقای خوانساری خواند:

پشت دوتای فلک راست شد از خرمی	تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را
حکمت محض است اگر لطف جهان آفرین	خاص کند بنده ای مصلحت عام را
دولت باو بافت هر که نکونام زیست	کز عقبش ذکر خیر زنده کند نام را
وصف ترا گر کند ورنه کند اهل فضل	حاجت مشاطه نیست روی دلارام را

و باز نقل می کنند که روزه آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری به مسجد چهارمردان قم وارد می شوند در حالی که آیت الله شیخ محمدتقی اشراقی منبر بودند. در حین ورود آقا رضا که به رضای بلندگو معروف بود با صدای بلند ورود آقای خوانساری را اعلام و می گوید صلوات بفرستید. آقای اشراقی با صدای بلند و تند می فرمایند: رضا ساکت! رضا گفته بود آقای سید محمدتقی وارد شدند. آقای اشراقی گفته به بلند می دانم باشد. تو ساکت باش.

بعد از اینکه آقای خوانساری نشستند آقای اشراقی شروع می کنند در علم و عالم و عمل و تقوی، مطالبی را از روایات و احادیث بخصوص از امام صادق علیه السلام نقل می فرمایند و در آخر می گویند ما باید آقای خوانساری را مصداق بدهیم با آنچه امام صادق علیه السلام فرموده اند نه آنچه رضا می گوید و این جریان تا مدتی نقل مجالس بود.

قضایای دیگر جالب توجه می باشد که نقلش خالی از لطف نیست. این رضای بلندگو دوست دیگری داشت بنام سید ابوالفضل که آقایان قمی ها اصطلاحاً به او آقای «ابول» می گفتند. نقل می کنند که وقتی آیت الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری فوت کردند، آقا ابول قبل از طلوع فجر و آقا رضا قبل از طلوع آفتاب، سر گذرخان می ایستند و با صدای رسای خود، فوت

آقای خوانساری را اعلام می‌کنند. مردم می‌گفتند در تکیه خلوص صدای اینها شنیده می‌شد و از فوت آیت‌الله خوانساری مطلع شدند.

باز یادم هست مرحوم ابوی^{رحمه} فرمودند: آیت‌الله العظمی حاج سید محمدتقی موسوی خوانساری و آیت‌الله حاج میرزا محمدتقی غصنفری خوانساری در ایام کودکی و نوجوانی در خوانسار هم‌درس و هم‌بحث بودند و به درس آیت‌الله العظمی حاج میرزا محمود ابن الرضا می‌رفتند و هر دو بنا بود بعد از دروس مقدماتی برای ادامه تحصیل به نجف اشرف مشرف شوند ولی آقای سید محمدتقی غصنفری به عللی که نمی‌دانستند چیست موفق نشدند اما آقای سید محمدتقی خوانساری مشرف شدند و با جدّیت در تحصیل به درجه‌های علمی رسیدند.

تذکار این مطلب ضروری به نظر می‌آید، درست است که پدر بزرگوارش از علمای بزرگ نبود و در درس بزرگان شرکت نکرده و تلمذ نکرده عالمان بوده باشد ولی از سلسله سادات و محترمین است که با همان مختصر و سومات در آموخته بود، آنها را به فرزندش سید محمدتقی می‌آموزد و او را مهابت علم‌آموزی و زندگی می‌نماید. آری سید اسدالله یک فرد پارسا و زاهد و مؤمنی بود که مردم آن دیار در آن مقطع از زمان او را امین خود می‌دانستند و در تقوا و عدالت بی‌نظیر و یا کم‌نظیر بود. وی طوری زندگی کرده بود که تلمذ فرزندش آنچنان تربیت نماید و تحویل جامعه دهد؛ فرزندی که مایه افتخار دین و دیانت و اسلام و رسالت گردد.

سید اسدالله، راضی می‌شود فرزندش سید محمدتقی در هفده سالگی و غربت به حوزه علمیه نجف اشرف برود و درس و بحثش را ادامه دهد و گویا از آینده درخشان او خبر دارد که او یک مرجعی عالی‌قدر و مایه افتخار می‌شود.

و بعد از نقل داستان‌ها به پیشنهاد بعضی از بزرگان، علما و مدرسین حوزه و با مساعدت استخاره تصمیم گرفتم راجع به آیت‌الله العظمی حاج سید محمدتقی خوانساری نیز مطالبی بنویسم و به زیور طبع آراسته نموده و در اختیار مردم قرار دهم. در استخاره، این آیه شریفه آمد:

«وَرَبِّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا

دَاوُدَ زَبُورًا:

پروردگارت به هر که در آسمان‌ها و زمین است، آگاه‌تر است و البته ما برخی پیامبران را بر برخی دیگر برتری بخشیدیم و به داود زبور عطا کردیم.»

آیه ۵۵ سوره اسراء

لذا مصمم شدم تا با استعانت از پروردگار بزرگ و توسل به انمه طاهرین (علیه السلام) و با کمک آقایان و برادران محترم روی ادبی دین به ساحت یکی از مراجع تقلید و عبد صالح خداوند تبارک و تعالی این کتاب را نگارش و تدوین نمایم و نامش را:

«مرزبان ایمان و یقین» نهادم.

البته تذکار این نکته لازم است که آن‌کماله العظمی سید محمدتقی خوانساری نه تنها مرزبان ایمان و یقین و مرزبان مرزهای اعتقادی نبود، بودند بلکه مرزبان حدود و ثغور اسلام و مسلمین در بیرون هم بودند. بعضی از آقایان می‌گفتند به خوب بود «مرزبان و آزادگی و حریت» که از ویژگی‌های ایشان هست به آن اشاره می‌شد. الحمدلله در لایه لای کتاب چه از دیدگاه دانشوران در شنیده‌ها و کتاب‌ها و مقاله‌ها و اطلاعیه‌ها و اعلامیه‌ها و تارگام‌ها و بعضی از نامه‌هایی که به بعضی از اشخاص می‌نویسند این مطالب به نحو بارز و بی‌پیرایه‌ای خاص معظم‌له ملاحظه می‌گردد.

محمدتقی مصاریبان خوانساری